

Luther a Zwingli

Selské války, radikální reformace

'LLICHLIS

Op DEN

KANDELAEER. GESTELT.

reformace

- Reformace v množném čísle?
- Více narativů – katolická vs. Protestantská interpretace
- Lutheránství x Reformované církve (Zwingli, Bucer, Kalvín)
- Návrat k církevním počátkům?
- Pojem *náboženství*

Protestantismus

- Protestantismus
- deklarace reformačních stavů ve **Špýru**, 1529
- Lokalita
- Komunita
- Nová hierarchie
- Knihtisk, „Guttebergova revoluce“

Příčiny a zdroje

- -Krise papežství
- Antiklerikalismus
- Materialismus a odpustky
- Krize feudalismu

- Devotio moderna
- Pozdně středověká zbožnost, mystika
- Humanismus
 - Erasmus Rotterdamský (1469-1536)

Martin Luther
(1483-1546)

- **Sola gratia**
- **Sola fide**
- **Sola scriptura**
- 31.10 1517 : **95 tezí**
- **Luder -> eleutheria -> Luther**

Lipská disputace 1519
(vs. Johannes Eck)

Exsurge domine,
Lev X, 1520

-
- *Výzva křesťanské šlechtě národa německého*
 - *“O babylonském zajetí církve”*
 - *“O křesťanské svobodě”*

 - 1529 a dál: “ Malý a velký katechismus“

Další vývoj

- **1530: Augsburský sněm**
 - *Confessio Augustana*
 - Oddělení luteránů od reformovaných
- **Šmalkaldská jednota**
 - Praktický program nového náboženského uspořádán
- 1547 Augsburský interim
- 1552: Pasovská úmluva
- 1555: **Augsburský náboženský smír**
 - *Cuius regio, euis religio*
 - Vzn. **luteránské ortodoxie**

Luteránství v praxi

- *Viva vox, Fides ex auditu*
- Lutherova bible
- Episkopální uspořádání
- „Neviditelná církev“
- **Svátost** jako komunikace Boha s člověkem
- **Konsubstanciace**
- *adiaphora*

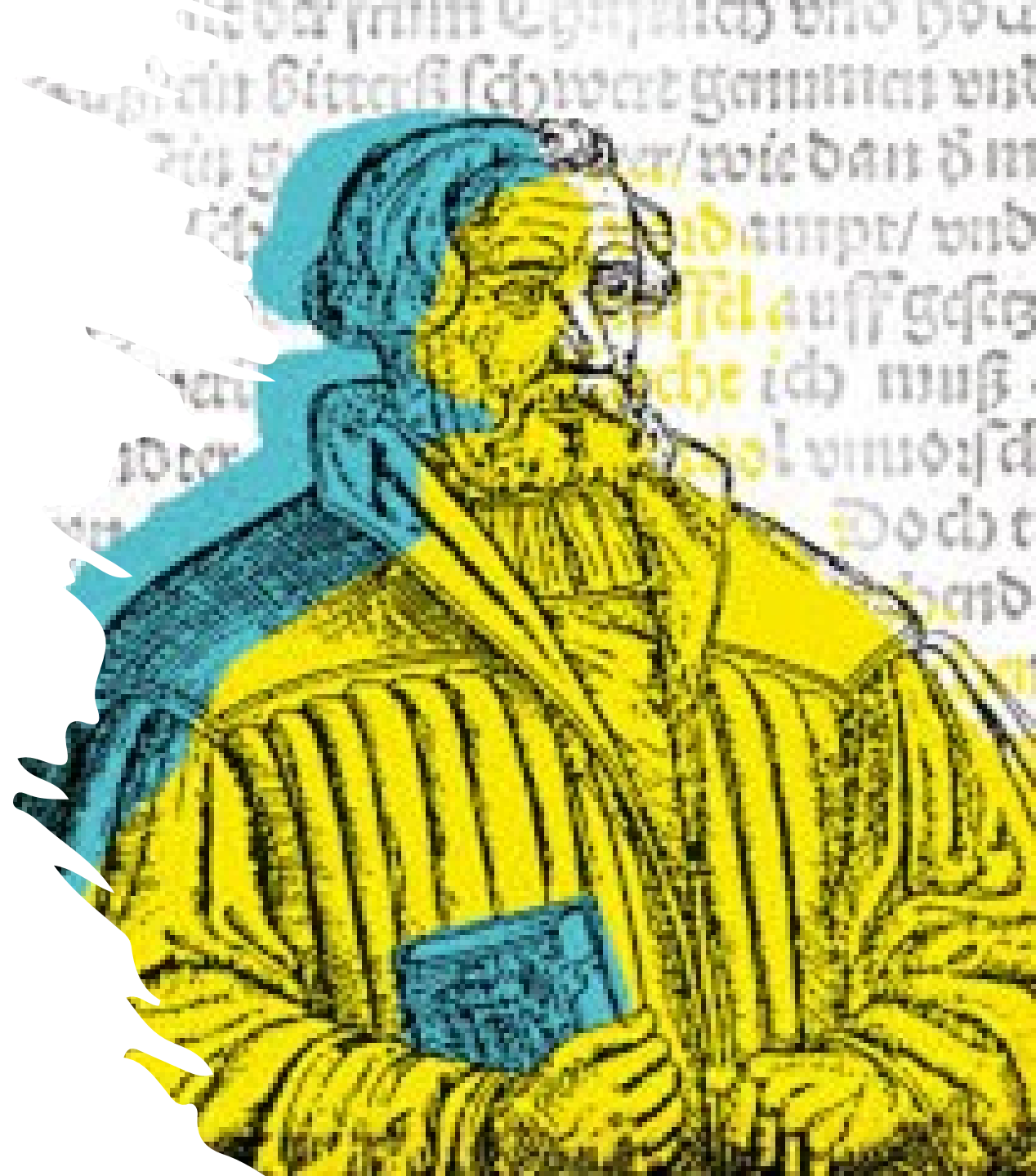

Selské války (1524-1525)

- Ani selské, ani války
- 1525: 12 **Memmingenských** artikulů
 - Antiklerikalismus
 - Svátosti: člověk směrem k Bohu
 - Autonomie
 - Osobní zkušenost a rozhodnutí
- **Thomas Müntzer**
 - Praha (1521) -> 1523-4 **Allstedt** -> 1524
Mühlhausen -> 1525 Frankenhausen
 - „sola experientia“
- **Proroci z Zwickau**

Andreas (Bodenstein von) Karlstadt (1483-1541)

- Wittenberg -> 1523 Orlamüde -> 1534 Basilej
- Městská rada
- Ikonoklasmus
- Inspirace pro anabaptisty
- Vliv **německé mystiky**

Ulrich Zwingli (1484 – 1531)

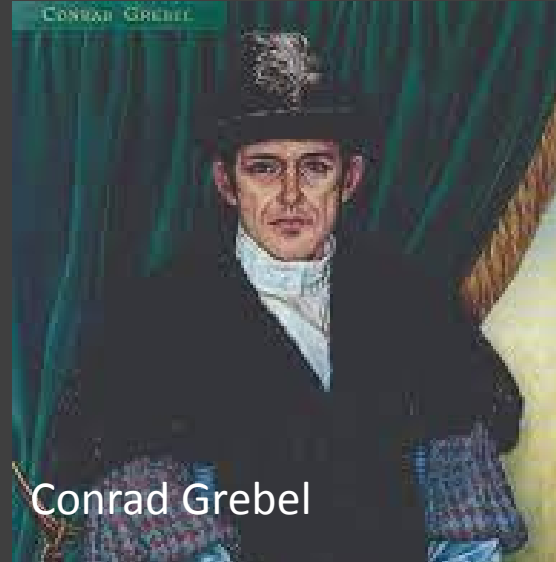
- 1523: Zurich – debata katolíků a příznivců Zwingliho
 - **67 tezí:** praktické požadavky: proti obrazům, obřadům, atd.
 - **Postupné změny**
- Heinrich Bullinger
- 1536: **Helvétské vyznání víry**

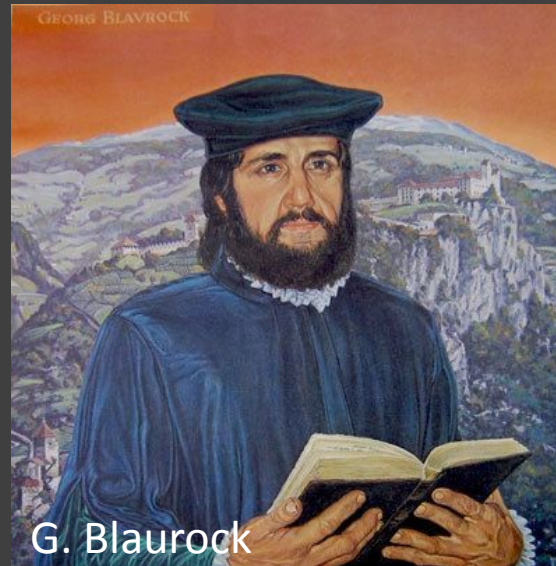
Mezi hlavní lod' a kněžiště byl umístěn stůl; na něm byly dřevěné talíře s obyčejnými chlebovými houskami a džbánem vína. Oltář, který odkazoval na oběť, byl tedy odstraněn a byla přijata praxe přijímání pod obojím způsobem. Zpěv zcela chyběl: proběhla modlitba, čtení z Bible, krátké vysvětlující kázání a recitace *Gloria in Excelsis* a Nícejského vyznání víry střídavě po verších muži a ženami. Po modlitbě za odpuštění hříchů [...] všichni i pronesli modlitbu Páně, která byla v němčině, stejně jako celá služba. Poté [...] pastoři v jednoduchých tmavých šatech nebo róbách tiše rozdávali chléb a víno kongregaci. Někteří si odlamovali kousek chleba sami, jiní otevřeli ústa, aby ho dostali, pak následovala víno. Bohoslužba skončila 113. žalmem (Vulgáta 112.): „Chvalte Pána, vy, kteří jste jeho služebníci“ a požehnáním

Felix Mantz

Conrad Grebel

G. Blaurock

Radikální reformace ve Švýcarsku **anabaptisté**

- Conrad Grebel (1498-1526), Georg Blaurock (ca. 1492 – 1529), Felix Mantz (ca. 1498-1527), Balthasar Hubmaier (1480-1525), Michael Sattler (1490-1527)
- Studium Písma a pramenná kritika
- Proti centralizaci
- **Křest** jako manifestace vnitřní změny
- 1534 „**List Thomasu Müntzerovi**“

Radikální reformace v Münsteru

- Melchior Hoffman (1495-1543): kas, Nový Jeruzalém
- Münster: 3 frakce
 - Katolici
 - Konzervativní luteráni (Franz von Waldeck)
 - Melchiorité (rothmanité)
- Jan Mathijs (1500-1534) -> Jan z Leidenu (1509-1536)
- Menno Simons (1496-1561)
- Michael Sattler
- 1527: Schleithemské artikuly

